

ת"פ 19879/12/20 - מדינת ישראל נגד פלוני, פלונית

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 19879-12-20 מדינת ישראל נ' פלוני ואח'

בפני
בעניין: כבוד השופטת מרב גרינברג
המאשימה

מדינת ישראל
ע"י ב"כ עוה"ד ליטל שירי

נגד
הנאשמים

1. פלוני
ע"י ב"כ עוה"ד אלי מסטרמן
2. פלונית ב"כ עוה"ד דמיטרי ברנשטיין

גזר דין

1. הנאשמים, בני זוג לשעבר, הורשעו על יסוד הודאתם במסגרת הסדר טיעון, פרי הליך גישור, בכתב אישום מתוקן, בביצוע עבירת **התעללות** לפי סעיף 368 סיפא לחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן-החוק) **והפרת חובה של אחראי** לפי סעיף 337 לחוק, נאשם 1 הורשע בנוסף בעבירה של **גרימת חבלה ברשלנות** לפי סעיף 341 לחוק.

סקירת עובדות כתב האישום המתוקן

2. עובדות כתב האישום מגוללות את סיפורו הטראגי של הפעוט א', כבן 8 חודשים, שהוריו שלחוהו לגן הנאשמים, בבוקר האירוע, בריא ושמח וקיבלוהו בצהרי היום כשהוא מחוסר הכרה ונתון בסכנת חיים. נסיבות כתב האישום, גם לאחר תיקונו, חריגות וקשות לקריאה:

תחילתו של אותו יום מר ונמהר, כמדי בוקר, שבו יצא הנאשם לבדו, לאסוף את ילדי הגן ברכב הסעות. ביום 17.11.20, בסמוך לשעה 06:45 בבוקר, אסף ברכבו את הפעוט א', הושיבו בכסא הבטיחות במושב שליד הנהג וחגר אותו בחגורת בטיחות. עם הגעתם לגן, בסמוך לשעה 7:38, הוציא את כל הילדים מרכב ההסעות והכניסם לגן, **למעט א' שנשכח, נותר ברכב החונה, ולא הוכנס לגן** במהלך היום. כתוצאה ממעשיו ומחדליו של הנאשם שהפר את חובותיו כבעל גן ונהג הסעות, נותר א' ברכב הלוהט, במשך כ-4.5 שעות וכשהטמפרטורה המוערכת בתוכו עלתה עד לכ-53 מעלות צלזיוס. או אז, בשעה 11:57, יצא הנאשם אל הרכב כדי להזיזו והבחין לראשונה בא' שנותר ברכב הסגור, חגור בכסא הבטיחות, ולבוש מעיל לגופו, גופו שמוט והוא אינו מגיב. הנאשם הכניסו לגן, שם שהו הנאשמת ומטפלות נוספות, שיתף את הנאשמת בכך ששכח את א' ברכב והפציר בה לעזור לפעוט. **הנאשמים שהבחינו כי מצבו הבריאותי של א' חמור, והוא אינו מגיב לסביבתו, לא הזעיקו עזרה, לא**

הבהילו את א' לבית החולים ולא דיווחו להוריו.

במשך יותר משעתיים ביצעו הנאשמים מעשי התעללות גופנית בא' קטין חסר ישע, בעודם אחראים עליו, בכך שמנעו ממנו קבלת טיפול רפואי ובכך שביצעו מעשים שונים, הפרו ללא הצדק כדין את חובתם לדאוג לשלומם ובריאותם וסיכנו את חייו. בפרק הזמן שבין השעה 11:58 ועד שעה 14:14 ביצעו, יחד ולחוד, מעשים שונים בניסיון להשיבו להכרה, וכל זאת כאשר א' לפרקים מחוסר הכרה, אינו מגיב ומפרכס פרק זמן ניכר. כך, בין היתר, נדנדה הנאשמת את גופו של א' על ברכיה ונענע אותן כשהוא מחוסר הכרה, הפכה את א' על בטנו וטפחה על גבו וישבנו, שפכה על ראשו וגופו מים, סטרה על פניו, הכניסה יחד עם מטפלת נוספת כפית לפיו והפעילה לחץ על לשונו כדי לאפשר כניסת מים לגופו, בנוסף אחזה בא' בעת שהמטפלת הנוספת קירבה לעיניו טלפון נייד כדי לבחון את אישוניו. זאת בעוד שהנאשם, ששהה לצידה, מנסה לחפש בסיוע מנוע החיפוש 'גוגל' דרכים נוספות לטפל בא' באופן עצמאי מבלי להזעיק עזרה רפואית.

בשעה 14:13, לאחר שמצבו של א' לא השתפר, התקשר הנאשם לאמו, ומסר לה בכזב כי בנה אינו חש בטוב החל משעות הבוקר, הקיא פעמיים והוא חלש, עייף וסובל משלשולים.האם ביקשה להחזירו לביתם, בשעה 14:24 הסיע הנאשם את א' לביתו, שם פגש באם שהבחינה מייד כי מצבו של בנה חמור, כי הוא רועד ומפרכס, אינו מגיב, מתקשה לנשום וסובל מעוויות בלתי רצוניות בפניו. האם דיווחה מייד לבעלה, וא' הובהל בניידת מד"א לטיפול נמרץ בבית החולים "קפלן", כשהוא במצב קשה ונזקק להחייאה בחדר מיון.

מיום האירוע ועד ליום 29.11.20, סבל א' מתרדמת עמוקה ופרכוסים, וקיבל טיפול רפואי אגרסיבי במחלקת טיפול נמרץ. בשל הדיווח הכוזב של הנאשם, התקשה הצוות הרפואי לגלות ממה נגרם הנזק החמור לא', ולכן קיבל טיפול תרופתי לא מתאים ועבר בדיקות מיותרות שגרמו לו ולהוריו סבל ניכר. גם בהמשך, כשפנתה האם לנאשם, בעקבות בקשת הצוות הרפואי שמטפל בא', כדי לקבל מידע נוסף על שארע לבנה, המשיך הנאשם להציג לה מצג שווא לפיו, א' ישן בשעות הבוקר בגן, ללא כל אירוע חריג ופרכס לראשונה רק במהלך נסיעתם הביתה והאם חזרה ומסרה את המידע לבית החולים.

ביום 22.11.20, התקשרה הנאשמת לאם ושאלה לשלומם של בנה. במהלך השיחה דיווחה לה האם על מצבו החמור של א' וכן כי הרופאים אינם מצליחים לאבחן את הגורם למצבו. למרות זאת, לא סיפרה הנאשמת לאם דבר, לא על כך שבנה נשכח ברכב ולא על כך שבוצעו בו במשך שעות פעולות לא מותאמות. במעשיהם אלו, המשיכו הנאשמים להסתיר מהוריו של א' ומהצוות הרפואי את פרטי המקרה, ובכך המשיכו ומנעו טיפול רפואי הולם ונכון בפעוט אשר עבר בדיקות מיותרות רבות, וקיבל תרופות שאינן מתאימות למצבו הבריאותי.

עד ליום 3.12.20, אושפז א' בבית החולים, כשהוא סובל מפגיעה מוחית, פגיעה משמעותית בתפקוד, הכרתו חלקית, ומירידה ניכרת בתפקודי הראייה והשמיעה, פעילותו המוטורית ירודה ואינה תואמת את גילו. ביום 3.12.20 הועבר לבית חולים שיקומי בו נדרש להשגחה צמודה, וביום 29.7.21 שוחרר לשיקום בקהילה.

כתוצאה מהמעשים, סובל א' מפגיעה מוחית ועיכוב התפתחותי ניכר בכל תחומי חייו, נזקק לטיפול תרופתי קבוע למניעת פרכוסים ומשולב בגן שיקומי נוכח מצבו הרפואי, הקוגניטיבי והתפקודי. **הנזק שנגרם לא' בלתי הפיך, השבר שנגרם לפעוט ולהוריו קשה מנשוא.**

3. ביום 24.1.22 הגיעו הצדדים להסדר טיעון, פרי הליך גישור שהתנהל בפני כב' השופט טרסי, לפיו הורשעו בעובדות כתב האישום המתוקן. אשר לנאשם 1, עתרה המאשימה לעונש ראוי של 36 חודשי מאסר לצד ענישה נלווית. בהסכמת הצדדים הופנה הנאשם לתסקיר. אשר לנאשמת, שהורשעה במעשי ההתעללות בחלק השני של כתב האישום, הוסכם כי תיוחס לה פגיעה בבריאותו של א' ולא ניתן לקשור אותה לנזק ספציפי. עוד הוסכם כי המאשימה תעתור בעניינה לעונש ראוי של 18 חודשי מאסר, מאסר על תנאי, קנס ופיצוי. ההגנה חופשית בטיעוניה. הצדדים הסכימו, כי הנאשמים יפקידו עובר לטיעונים לעונש סך של 10,000 ₪ על חשבון הפיצוי וסכום הפיצוי הכולל ייקבע ע"י ביהמ"ש.

תסקיר שירות המבחן - נאשם 1

4. הנאשם, בן 69, נעדר עבר פלילי, יליד רוסיה, עלה ארצה בגפו בשנת 1999, אב לשניים מנישואיו הראשונים, אחד מבניו, שאובחן בצעירותו כלוקה בסכיזופרניה, נפטר ממחלה אוטואימונית. הנאשם נשוי בשנית ומתגורר עם אשתו ברחובות. טרם מעצרו, ניהל עם אשתו הנוכחית גן ילדים במשך 16 שנים. משנת 2014, עם הגעתה של גרושתו (הנאשמת), לארץ, עבדה כסייעת בגן בתמורה לעזרה ומגורים. מאז סגירת הגן בשנת 2020, חב לבנק סכומי כסף משמעותיים וחשבונותיו מעוקלים. סובל מבעיות בריאותיות שונות אך מצבו מאוזן.

שירות המבחן פגש לראשונה בנאשם במסגרת הליך המעצר, אז התרשם כי מאופיין בקווי אישיות מניפולטיביים ונוקשים ומחזיק בעמדות המאשרות הגמשת החוק לצרכיו, הנאשם שוחרר בתנאים מגבילים. בפגישה במסגרת תיק זה, תיאר הנאשם כי בתקופת האירוע, אשתו נסעה בפתאומיות לארץ מוצאם והוא תפעל את הגן יחד עם הנאשמת ואנשי צוות נוספים. תחילה התקשה להעמיק בבחינת התנהגותו ולהכיר בחומרת מעשיו, והיה ממוקד במחירים שמשלם ובפגיעה בתפקודו במישורים שונים בחייו, בהמשך האבחון הביע מצוקה, אשמה וזעזוע ממעשיו והשלכותיהם על הפעוט והוריו, ועל אשתו, שותפתו בגן. הנאשם הסביר כי פעל מתוך בהלה לאחר שגילה את הקטין ברכב, הודה כי היה מרוכז בעצמו ובניסיון להמנע מלשאת באחריות בכל מחיר. בסוף התהליך, נראה היה כי מסוגל להתייחס באופן אחראי ובקורתי יותר למעשיו אך שלל צורך בסיוע טיפולי, ביטא חרטה ונכון לשאת בעונש מאסר בפועל שיוטל עליו.

שירות המבחן התרשם כי הנאשם נעדר דפוסים עברייניים, אך מאופיין בדפוסים הישרדותיים ביניהם מניפולטיביות, ריחוק רגשי והסתרה, והעריך כי בזמן אמת היה מרוכז בעצמו ובצרכיו והתקשה לזהות את צרכי האחר. עוד מנה כגורמי סיכון את העובדה כי באף שלב של ביצוע העבירות לא פעל לתקן את הפגיעה, ולא אפשר לפעוט לקבל טיפול רפואי נדרש על מנת לצמצם נזקים שנגרמו בגין שכחתו ברכב, ובכך גרם לנזקים נוספים. כגורמי סיכוי התחשב בין היתר באפקט המרתיע של ההליך הפלילי ובשינוי מסויים ביחסו למעשיו. בנסיבות אלו, סבור שיש לגזור על הנאשם ענישה שתמחיש ותדגיש את הפסול שבמעשיו, לצד פיצוי כספי שיתחשב גם במצבו הכלכלי

המורכב.

ראיות המאשימה לעונש

5. הוריו של א' הפעוט העידו במעמד הטיעונים לעונש ובהמשך להסכמות הצדדים. דבריהם היו קשים וכואבים, א' הוא בנם הבכור, בתמונות שהציגו ניבטו פניו המחייכים של בנם, טרם הפגיעה בו (תע/1), לפני מספר שבועות חבקו בת נוספת.

האם סיפרה כי א' נולד בריא לאחר הריון תקין, התפתחותו המוטורית עד לאירוע הייתה תקינה. האם תיארה בדמעות כיצד האירוע שינה את חייהם, וכיצד בנה שהיה תינוק בריא ומתפקד הפך לילד נכה ומשותק.

מאז האירוע, המשפחה כולה נתונה במאבק יום-יומי, בנה זקוק להשגחה בכל שעות היממה ולא מתפקד בכוחות עצמו. הוא סובל מפגיעה מוחית שמתבטאת בקשיים מוטוריים וקושי בדיבור, משולב בגן שיקומי, המערכת החיסונית שלו חלשה, הוא נוטל טיפול תרופתי קבוע ועובר טיפולים יומיומיים כדוגמת פיזיותרפיה וריפוי בעיסוק. לדברי הרופאים שמטפלים בו, הסיכוי לשיפור במצבו הקוגניטיבי והפיזי, נמוך. עוד סיפרה על המחירים האישיים הכרוכים בטיפול בבנה, כשהנטל כולו מוטל על כתפי ההורים, ללא סיוע משמעותי מגורמי רווחה. האם, שלמדה לימודי סיעוד, נאלצה להפסיק לעבוד ומשקיעה את כל זמנה בשיקום בנה. האב עובד במשרה חלקית כדי לסייע בטיפול, וכתוצאה מעלויות הטיפולים הגבוהות, נתונים בקשיים כלכליים. במסגרת עדותה, הוצג סרטון קצר בו נראה א' שכוב על מזרן, ראשו שמוט והוא מתקשה להזיז את ידיו ולהתהפך. האם ביקשה להשית על הנאשמים עונש חמור וסיפרה שהם לא עדכנו אותה במצבו של בנה וכשהיא מאושפז לא התקשרו לשאול לשלומם ולא אמרו לה דבר.

האב, נהג אוטובוס במקצועו, תיאר את הקושי לשמש מפרנס יחיד ובמקביל שותף מלא בטיפול בבנו. לאחר האירוע נאלץ לעזוב את העבודה למשך כחודשיים, לאחר מכן, ועד היום, עובד במשרה חלקית. כל משכורתו מיועדת למימון תרופות, טיפולים ושיקום של בנו.

6. **אסופת מסמכים רפואיים בעניינו של הפעוט** (סומן תע/3) - אסופת המסמכים כוללת אבחנות, הערכות וסיכומי טיפול בתחומי רפואה שונים.

ממסמך שכותרתו "בדיקה רפואית התפתחותית" מיום 6.10.22 עולה כי א', בן שנתיים וחצי, עד לאירוע שעבר בגיל שבעה חודשים התפתחותו הייתה תקינה. בגיל שבעה חודשים אושפז "עם תמונה של אנצפלופתיה פרוכוסית על רקע שוק היפותרמי. לאחר האירוע אובחנה פגיעה תפקודית משמעותית.. ופגיעה מוחית נרחבת". א' נוטל טיפול תרופתי קבוע ונמצא במעקב נוירולוגי רב תחומי כולל עיניים ושמיעה. נמצא במעון יום שיקומי שם מקבל טיפולי פיזיותרפיה וריפוי בעיסוק. מבחינה התפתחותית מתפקד כתינוק, מוטוריקה עדינה מתאימה לגיל 9 חודשים ומוטוריקה גסה מתאימה לגיל 4.5 חודשים. אוצר המילים שלו כולל 3 מילים בלבד, אינו יושב עצמאית או זוחל. הומלץ על המשך טיפול במעון יום שיקומי, בשנת הלימודים הבאה יהיה זקוק למסגרת גן טיפולי עם סיוע סיעודי. בנוסף הומלץ על המשך טיפולי קלינאית תקשורת, פיזיותרפיה, מעקב שיקומי כולל מעקב נוירולוגי, מעקב רופא

התפתחותי ואבחון פסיכולוגי התפתחותי.

א' מצוי בטיפול הידרותרפיה (מסמך מיום 3.7.22), השתלב היטב בגן השיקומי, משתמש בפלט קולי, טווחי התנועה מוגבלים, נעזר באביזרי עזר, זקוק לעזרה רבה באכילה, בזמן האוכל יושב בכיסא מותאם אך לרוב ראשו נשמט ומתקשה להחזירו, מביע עצמו בחיוך, בכי וקשר עין.

תמצית טיעוני הצדדים

7. ב"כ המאשימה, עו"ד בן אסולין, עמד בטיעונו על החומרה החריגה של מעשי הנאשמים, שגילו קשיחות לב ואדישות לחיי פעוט רך, ובהתנהלותם האנוכית פגעו פגיעה קשה בערכים של שמירה על גופו, בריאותו וכבודו של א' והפרו את חובותיהם להגנה על חסרי ישע ומניעת פגיעה בהם. מעשי הנאשם באירוע הראשון מלמדים, לטענתו, על רשלנות חמורה, הנאשם שכח את הפעוט ברכב לפרק זמן ממושך, חומרת מעשיו מתעצמת בחלק השני של האירוע, בו נוטלת חלק גם הנאשמת, כשבמשך פרק זמן של 136 דקות, מנעו מא' טיפול רפואי, התעללו בגופו מחוסר ההכרה תוך נקיטת פעולות שונות כדי להעירו, שיקרו והטעו את אמו ובכך עיכבו יותר מתן טיפול רפואי נחוץ. עוד טען, כי פעולות אלו שנקטו הנאשמים נועדו להציל את עורם שלהם, חלף חיי הפעוט, כשהם שמים לנגד עיניהם רק את טובתם. אם לא די בכך, הוסיפו חטא על פשע משהמשיכו בימים הסמוכים לאירוע להסתיר את שאירע, בקור רוח ואנוכיות, חרף ידיעתם כי מצבו הרפואי של הפעוט חמור, וכי אינו מקבל את הטיפול המתאים למצבו. עוד הפנה למסמכים הרפואיים (תע/3) המלמדים על הנזקים וההשלכות ארוכי הטווח שנגרמו לא' כתוצאה ממעשיהם, ולהוראת השעה הקובעת עונש מזערי לעבירת התעללות, התיקון לא חל בענייננו אך מלמד על כוונת המחוקק להחמיר בענישה.

ב"כ המאשימה הסביר כי הרקע להסדר הטיעון שאליו הגיעו הצדדים, לאחר הליך גישור ממושך, הוא קושי ראייתי ממשי שלא אפשר לקבוע באיזה שלב של האירוע נגרם לא' הנזק החמור, לשיטתו חלקו של הנאשם חמור משמעותית, הוא היה הדומיננטי, מעורב בכל מסכת המעשים הקשים המפורטת בכתב האישום, והנאשמת הייתה תלויה בו. בנסיבות אלו עתר למתחם ראוי הנע בין 3-6 שנות מאסר לנאשם, וביקש למקמו, נוכח הודאתו ועברו הנקי, בתחתיתו. אשר לנאשמת, שחלקה התמצה בחלק השני של כתב האישום, עתר למתחם שנע בין 18-42 חודשי מאסר ולמקמה בתחתיתו. בצד אלו, עתר להשית פיצוי משמעותי על הנאשמים לטובת הורי הפעוט.

8. ב"כ הנאשם, עו"ד אלי מסטרמן, התמקד בטיעונו בנסיבות הנאשם, בן 70, הנאשמת היא אשתו הראשונה ובנם המשותף, שאובחן כסכיזופרן, נפטר בגיל צעיר. לאחר גירושיו, נישא בשנית, ויחד עם אשתו השניה פתח את הגן מושא כתב האישום, שפעל במשך 16 שנים בהצלחה רבה והפך למרכז חייהם (מכתבי שבח מהורים לילדים בגן, סומן נ/1). לדבריו, מעשיו של הנאשם לא נעשו מתוך אכזריות או אדישות לשלום הפעוט אלא מתוך הפאניקה והבהלה בה היה שרוי. הנאשם פעל מתוך עמדה השרדותית, התנהגותו הייתה מכוערת ובזויה אך אין מדובר בהתעללות אכזרית בכוונה לגרום סבל לפעוט אלא במטרה לשפר את מצבו. לדבריו, תיקון כתב האישום לעבירת התעללות נעשה באין ברירה הגם שלא מדובר במקרה התעללות מובהק, הנאשם יודע כי טעה את טעות חייו, אכזב את קרוביו וגרם לצער גדול למשפחת הפעוט. עוד הפנה לתהליך שעבר בשירות המבחן שסייע לו לעבור הליך של הבנה והשלמה עם מעשיו וכיום מבין ומגלה אמפתיה לפעוט והוריו. אשר

לעונש, הבהיר כי הנאשם יודע שעליו לרצות עונש מאסר בגין מעשיו וביקש לקבוע לקבוע מתחם ענישה המתחיל מ- 18 חודשי מאסר, ולמקמו בתחתיתו. עוד ביקש להתחשב במצבו הרפואי של הנאשם (אסופת מסמכים מסומנת נ/ע2) ובמצבו הכלכלי הקשה בקביעת גובה הפיצוי.

9. ב"כ הנאשמת, עו"ד דמיטרי ברנשטיין, פתח את טיעונו במילות צער והתנצלות בפני הורי הפעוט. עוד עמד בהרחבה על נסיבות חייה הקשות של הנאשמת, לרבות טיפולה המסור בבנה החולה. הנאשמת עלתה עם בנה ארצה, והתגוררה ביחידת דיור בחצר בית הנאשם, בתמורה עבדה בגן בהכנת אוכל ושמירה על הילדים. בעת האירוע מושא כתב האישום פעלה להסדרת מעמדה החוקי בארץ, מעמדה בזמן זה היה מוחלש, ולא היו לה זכויות חוקיות.

אשר למעשיה נטען כי כוונתה הייתה להציל את הפעוט והפסול במעשיה, בגינו הורשעה בעבירת התעללות, מתייחס רק לפעולות השונות בהן נקטה כדי להעירו והמנעותה מלהזעיק כוחות הצלה. להשקפתו, מדובר במעשים ברף אשם נמוך ואי אפשר היה לצפות ממנה, כשהיא חסרת מעמד בארץ, להזעיק בעצמה את כוחות ההצלה. עוד הזכיר, כי גם המטפלות האחרות שנכחו במקום לא עשו דבר. אשר לעונשה, סבור שלא ניתן לגזור אותו מעונשו של הנאשם, שחלקו משמעותי יותר, וגם לא מהפסיקה הנוהגת בעבירת התעללות, ועתר למתחם הנע בין מספר חודשי עבודות שירות ועד ל-18 חודשי מאסר בפועל. עוד ביקש להתחשב בהודאתה, בחייה הדלים, בעובדה שנעדרת מעמד חוקי בארץ ולמקמה בתחתית המתחם.

10. **הנאשם בדברו האחרון** התנצל והתבייש על מעשיו, וביקש להתחשב בגזירת עונשו בגילו ובמצבו הרפואי של אשתו ושל. **הנאשמת** הביעה צער על מעשיה ואיחלה שא' יבריא.

דין

קביעת מתחם העונש ההולם - כללי

11. על ההליך שבפני חלים עקרונות הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה בהתאם להוראות תיקון 113 לחוק. ע"פ הוראות אלו, העיקרון המנחה בענישה הינו עקרון ההלימה שפירושו קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ובמידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו. בדרכו של עקרון זה, על בית המשפט לקבוע מתחם עונש הולם למעשה העבירה, תוך שהוא מתחשב בערך החברתי המוגן שנפגע ומידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבותיה הקונקרטיות של העבירה. בשלב הבא, לאחר שנקבע מתחם העונש, ובית המשפט לא מצא מקום לחרוג ממנו לקולא או לחומרא, נקבע העונש הראוי תוך התחשבות בנסיבות העושה.

12. עתירת המאשימה, בהמשך להסכמת הצדדים, לענישה ראויה לנאשמים אינה פוטרת את בית המשפט מקביעת מתחם ענישה הולם. אף אם יש הסכמה בין הצדדים לטווח ענישה, שהוא תוצאה של כוח מיקוח הצדדים, על בית המשפט לבחון את מתחם הענישה, המהווה קביעה נורמטיבית בדבר האיזון הראוי שנקבע על ידי המחוקק (דברי כב' השופט י.אלרון, ע"פ 6197/20 **מדינת ישראל נ' גולאני**, פסקה 16

(28.11.2021), ע"פ 2524/15 שפנוביץ' נ' מדינת ישראל, (8.9.2016).

13. אין חולק על חומרתם הרבה של מעשי הנאשמים, שהוגדרו גם ע"י ההגנה, כמכוערים ובזויים. **הערכים החברתיים** שנפגעו ממעשי הנאשמים הם בראש ובראשונה, זכות הקטין לבריאות גופו ושלומו, הצורך להגן על חסרי ישע ומניעת פגיעה בהם, והפרת החובה המוטלת על הנאשמים, המופקדים על שמירת הקטינים, לשמור ולהשגיח עליהם, לנקוט באמצעי זהירות קפדניים כדי להגן על שלומם ובטחונם ולמנוע נזק חמור לבריאותם. בנוסף לכך, פגעו מעשיהם בערך האמון במטפלות ובאנשי צוות הגן, החמלה כלפי הפעוטות והאחריות כלפי הפעוט ומשפחתו.

יפים בהקשר זה דברים שנכתבו בת"פ (מח-ב"ש) 1465-07-17 **מדינת ישראל נ' ספיר בוקשטיין** (מפי סג"נ השופט א.ביתן), בתיק בו הורשעה הנאשמת בהתעללות בתינוק שבו טיפלה :

"תינוק רך הוא יצור חסר ישע במלוא מובן המושג. תלותו באחרים מוחלטת. מלבד פעולות פיזיולוגיות בסיסיות, הוא איננו יכול לבצע שום פעולה בעצמו והוא זקוק לטיפול והשגחה כוללים ומתמידים. מי שמקבל עליו לטפל בתינוק, מתחייב, מוסרית ומשפטית, כלפי התינוק וכלפי מי שמסר לידו את הטיפול בו, לדאוג לשלומם ולצרכיו של התינוק ולשמור עליו מכל משמר. פגיעה מכוונת בתינוק על ידי מי שאמור לטפל בו, היא בבחינת בגידה בתינוק ובהוריו". (שם, פ' 9).

נסיבות התיק שבפנינו

14. בחלקו הראשון של כתב האישום הורשע הנאשם לבדו, בכך ששכח את הפעוט א' ברכבו. מעשה זה מצוי ברף הגבוה ביותר של נסיבות העבירה בה הורשע, חבלה ברשלנות והפרת חובותיו, כאחראי ונהג הסעות, כלפי הפעוט א'. הנאשם, ששימש גם בעל הגן וגם נהג הסעות, אסף, כמדי בוקר, את א' וילדים נוספים מביתם. א' הושב בכסא בסמוך לכסא הנהג אך נשכח ונותר ברכב כ-4.5 שעות, כשהטמפרטורה בו מטפסת ועולה עד ל-53 מעלות צלסיוס. הנאשם לא ביצע ולו סריקה בסיסית ברכב לאחר שהגיע לגן והפר באופן בוטה את אחריותו כלפי הפעוטות שמטופלים בגנו וכלפי הוריהם. אך במקרה, כשהתבקש להזיז את הרכב, מספר שעות לאחר מכן, נכנס אליו והבחין בא', כשמצבו הבריאותי חמור, שהוא מחוסר הכרה, שמוט ראש ואינו מגיב לסביבתו. הנאשם חטא במעשה המצוי ברף רשלנות חמור, חלקו בביצוע העבירה בלעדי (אם כי עולה השאלה מדוע אף אחד מצוות הגן, לא הבחין בהעדרו של א' ולא התעניין מול הנאשם לשלומם), הנזק שנגרם לא' קשה ביותר, אם, חלילה, היה נותר ברכב עלול היה למצוא בו את מותו.

15. נסיבות חלקו השני של כתב האישום חמורות וחריגות בנוף תיקי ההתעללות. הנאשם הכניס את א' לגן והפציר בנאשמת לטפל בו, השניים היו מודעים למצבו הבריאותי החמור ולכך שמצוי בסכנת חיים ועל אף זאת, לא הזעיקו עזרה רפואית, לא הבהילו את א' לבית החולים ואף לא דיווחו להוריו. במשך יותר משעתיים, ביצעו בו פעולות פיזיות שונות בניסיון להשיבו להכרה, וזאת מבלי שהיה להם ידע רפואי כלשהו וכלים מקצועיים לטפל בו. כך, בין היתר, הנאשמת טלטלה את גופו מחוסר ההכרה, שפכה על ראשו השמוט ועל גופו מים, טפחה על גבו וישבנו וסטרה לו בניסיון להעירו ללא הצלחה. בנוסף, ביחד עם מטפלת אחרת, הכניסה כפית

לפיו והפעילה לחץ על לשונו כדי לאפשר כניסת מים לגופו וזאת במספר הזדמנויות ולפרקי זמן ניכרים. על יסוד מעשים אלו הורשעו הנאשמים בביצוע מעשי התעללות פיזית בא', בכך שמנעו ממנו טיפול רפואי מותאם וביצעו בו פעולות פיזיות מיותרות שגרמו לו כאב וסבל נוסף. הנאשמים המשיכו לטפל בא' מבלי להזעיק עזרה וכשהבחינו שמצבו אינו משתפר, התקשר הנאשם לאמו של א' ומסר לה בכזב כי בנה אינו מרגיש טוב ובהתאם לבקשתה, הסיעו לביתו.

16. בע"פ 7704/13 **מרגולין נ' מדינת ישראל** (8.2.15), נדונה בהרחבה פרשה של התעללות בחוסים בבית חולים פסיכיאטרי, וגדריה של עבירת ההתעללות בקטין או חסרי ישע. כך נפסק, בין היתר, שהתעללות יכולה להיעשות במחדל (ע"פ 4596/98 **פלונת נ' מדינת ישראל**, פ"ד נד (2000) 168 (1) והיא אינה כוללת יסוד חפצי מיוחד בדמות רצון להרע לקורבן (ראו בהרחבה, עניין מרגולין, פ' 28, כן ראו ע"פ 405/03 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נח (251-250 (2004) (4)). עוד נפסק, כי קיומם של סימנים שונים יכול ללמד על התעללות, על אף שהעדרו של אחד או כמה מהם אינו שולל את התרחשותה. בין היתר, נקבע כי התעללות מאופיינת בגרימת סבל או נזק לקורבן ובפערי הכוחות ויחסי התלות בין המטפל לקורבן חסר הישע. עוד נמנו סימנים המאפיינים התעללות טיפוסית ע"י מטפלים בחסרי ישע המאופיינת, על דרך הכלל, גם באכזריות, הטלת אימה על הקורבן, ביזוי או השפלתו, כשלרב אין מדובר במקרה יחיד אלא בסדרת מעשים מתמשכת. כך במקרי התעללות רבים הורשעו גננות ומטפלות בהתעללות ובהתאכזרות לפעוטות חסרי ישע מתוך כוונה לגרום להם כאב וסבל, מעשים המשלבים גילויי אלימות פיזיים קשים וגילויים של אכזריות רגשית ורוע (ראו ע"פ 5986/08 **אהובה כחלון נ' מדינת ישראל**, (10.11.08); ת"פ (מח-מרכז) **מדינת ישראל נ' מעודה**, 8.7.21 (להלן: "עניין מעודה"), ערעור שהגישה ע"פ 6123/21 מיום 9.2.22, נדחה).

17. המקרה שלפנינו ייחודי בנסיבותיו, מעשי ההתעללות שביצעו הנאשמים מאופיינים אמנם בפוטנציאל גרימת נזק וכאב לקורבן, וביחסי תלות הדוקים, אך הם לא נעשו מתוך כוונה להתאכזר לא' ולהעצים את סבלו אלא, לכאורה, כדי לשפר את מצבו. אלא שאין בנתונים אלו כדי להפחית במידה רבה את חומרתם. מלכתחילה, שמו הנאשמים, ובעיקר נאשם 1, את טובתם שלהם על פני טובת הקטין, כל רצונם היה להציל, בכל מחיר, את עורם ולהסתיר את מחדליו של הנאשם על חשבון שלומו ובריאותו של א' ותוך העמדתו בסיכון חיים ממשי. במעשיהם האנוכיים גלומה מידה רבה של אטימות לב ואדישות מקוממת כלפי הפעוט א' ומצבו הקשה. בניגוד למקרי התעללות אחרים, הנאשמים היו מודעים כל העת לכך שמעשיהם ומחדליהם עלולים לגרום למותו. אף אם נלך כברת דרך לקראתם, ונניח כי נוכח הפאניקה שאחזה בהם, בדקות הראשונות סברו שיוכלו, באמצעות פעולות שונות, וללא ידע רפואי, לשפר את מצבו, ברי, כי תוך זמן קצר, הבינו כי אין במעשיהם תוחלת. על אף זאת המשיכו ומנעו במשך זמן רב מא' טיפול רפואי וביצעו בו פעולות פיזיות שגרמו לו כאב וסבל נוסף ומיותר. 136 דקות ארוכות שנמשכו כנצח, ללא רגע קט של גילוי חמלה ואמפתיה כלפי א' חסר האונים, ללא רגע אחד שבו שמו את טובתו וצרכיו לפני טובתם.

18. אף בהמשך, ובמשך ימים רבים, נמנעו מלדווח להורים ולצוות הרפואי שטיפל בא' דיווח אמת על מעשיהם. בהתנהלותם זו מנעו מא' לקבל טיפול רפואי מותאם וכן גרמו לכך שעבר בדיקות מיותרות רבות, וקיבל תרופות שאינן מתאימות למצבו באופן שהגדיל את הכאב והסבל שנגרמו לו. הנאשם מסר דיווחים כוזבים לאם, והנאשמת, שהתקשרה לאם, וזו סיפרה לה על מצבו הקשה של בנה ועל כך שהרופאים זקוקים לקבל מידע

נוסף כדי לאבחן את הסיבה למצבו, לא גילתה לה דבר על שארע לו. למעשה, רק לאחר שנפתחה חקירה משטרתית בתיק, מספר ימים לאחר מכן, התבררו נסיבות האירועים. במכלול מעשיהם הפרו הנאשמים באופן בוטה את החובות המוטלות עליהם ע"פ דין מכח תפקידם. אין מדובר בהתנהלות מכוערת אך אנושית כטענת ב"כ הנאשם, הנאשמים הפרו את חובתם האנושית הבסיסית, מוסרית וחברתית, לשמור ולהגן על פעוט רך בשנים וחסר אונים, שתלוי בהם ואינו יכול להביע את עצמו ואת מצוקותיו, **"זהו תפקיד המחייב את העוסק בו למימנות, נשמה-יתרה, ובעיקר אהבה וסבלנות שאין להן קץ, כי הרי מדובר בילדים שחלקם אף טרם למדו לבטא את עצמם"** (ע"פ 5986/08 אהובה כחלון נ' מדינת ישראל, (10.11.08)).

19. הנאשמים הורשעו שניהם בביצוע בצוותא של התעללות בא' והפרת חובותיהם כאחראים עליו. כידוע, אין הביצוע בצוותא מורכב משותפים שווי מעמד או כח אך אין בכך כדי להפחית מאחריות המוטלת על מי מהם. הנאשם הוא אכן הדומיננטי מביניהם, הנאשמת, גרושתו, אזרחית זרה ששהתה בארץ ללא רישיון, והנאשם אפשר לה להתגורר ביחידה בחצר ביתו ולעבוד בגן. ניתן להתרשם, כפי שעלה מטיעוני סניגורה, כי הייתה תלויה בו ומעמדה מוחלש. הנאשמת היא שביצעה את מכלול המעשים הפיזיים בפעוט א', וזאת לאחר שהנאשם הפציר בה שתסייע לו, כשהמטרה היא להסתיר את מחדליו שלו. עם זאת, לא ניתן לקבל את טיעוני סניגורה לפיה, נוכח אי הסדרת מעמדה, לא הזעיקה עזרה. לא נטען כי פנתה או הפצירה בנאשם או במטפלות האחרות לעשות כן. בנוסף, נמנעה מלדווח לאם גם במועד מאוחר יותר.

20. **אשר לנזק שנגרם לא'** - כפי שהצהירה המאשימה בטיעוניה, לא ניתן היה לקבוע מהו הנזק הספציפי שנגרם לא' כתוצאה ממעשי ההתעללות בו ומניעת טיפול רפואי מותאם. הקטין נפגע קשות בעת שנותר ברכב הלוהט במשך שעות רבות וכשהבחין בו הנאשם, מצבו הבריאותי היה חמור. מעשי הנאשמים העצימו את הפגיעה בו ואת מידת הסבל והכאב שנגרמו לו, פוטנציאל הנזק ממעשיהם עלול היה להביא למותו. הנאשמים אף היו מודעים לכך שמעשיהם עלולים להחיש את מותו. ממכלול מעשי הנאשמים, ביחד או לחוד, נגרם לא' נזק בלתי הפיך ונרחב, הוא מתפקד ברמה של תינוק, אינו מבצע פעולות עצמאיות, סובל מפגיעה מוחית ועיכוב התפתחותי ניכר, א' זקוק להשגחה רציפה, אינו יכול לשבת, לעמוד או לאכול לבד, ספק אם מצבו ישתפר באופן משמעותי. נחמץ הלב מלשמוע את דברי ההורים הכואבים ולהשוות בין תמונותיו כתינוק בריא וחייכן, והסרטון, המתעד את מצבו הקשה, כיום.

21. **לאחר שבחנתי את נסיבות המעשים, מצאתי לקבוע כי מעשי הנאשם פגעו בערכים המוגנים ברף גבוה.** חלקו גדול יותר, הנאשם הוא שאחראי לשכחת א' ברכב ולנזק שנגרם לו עקב רשלנותו, המשך ההתעללות בא' והפרת חובותיו כבעל גן וכאדם כלפי א', בוצעו במטרה להסתיר את מעשיו ולהתחמק מאחריות. חלקה של הנאשמת קטן יותר, אך היא שביצעה את סדרת המעשים הפיזיים בא' וביחד עם הנאשם מנעה ממנו טיפול רפואי ודיווח להוריו. **פגיעת מעשיה בערכים המוגנים היא ברף בינוני.**

מדיניות הענישה הנוהגת

22. המקרה שבפנינו אכן ייחודי ושונה מרב מקרי ההתעללות בקטינים שנדונו בפסיקה, במסגרתם הורשעו אנשי צוות גן בסדרת מעשי תקיפה ואלימות קשים בכוונה להרע להם, רמת הענישה בגין עבירות אלו, ששכיחותם,

לדאבוננו, רבה, מצוייה במגמת החמרה משמעותית. (ראו ענין מעודה וההפניות שם; ע"פ 2899/22 קזקביץ' נ' מדינת ישראל, 7.7.22; ת"פ (מח-ת"א) 40999-01-21 מדינת ישראל נ' בנימין, 26.12.22). ביטוי נוסף למגמת ההחמרה נמצא בתיקון חוק העונשין והוספת סעיף 1368ג(ב) לחוק (תיקון מס' 143) הקובע עונש מזערי, שלא יפחת מחמישית מהעונש המרבי, בעבירת ההתעללות בקטינים במסגרות טיפוליות. התיקון אינו חל על הנאשמים אך משקף את רצון המחוקק להחמרת הענישה בעבירות אלה. נסיבות מעשי הנאשמים בתיק שבפנינו אמנם שונות אך חמורות במידה לא פחותה, הטעמים שעומדים מאחורי מגמת ההחמרה בעבירות אלה, והמשקל הנכבד שיש ליתן לשיקולי ההרתעה ולהכוונת נורמות התנהגות ראויות, יפים גם לענייננו. עוד הורשעו הנאשמים בעבירה של הפרת חובה חקוקה לפי סעיף 341 לחוק, עבירה שבצדה עונש בן 3 שנות מאסר.

23. המתחמים אליהם עתרה המאשימה, במסגרת הסדר הטיעון, הולמים את נסיבות מעשי הנאשמים, פגיעתם בערכים המוגנים והקשיים הראיתיים שפורטו בטיעוני הצדדים. לולא הקושי לקבוע את היקף הנזק שנגרם לא' כתוצאה ממעשי התעללות, ראוי היה לקבוע מתחם ענישה מחמיר יותר. אשר לנאשמת, מצאתי לקבוע מתחם דומה לזה שהוצע ונע בין 16-42 חודשי מאסר. אשר לנאשם שהורשע גם בעבירה של חבלה ברשלנות (העונש לצדה הוא שנת מאסר), יינתן ביטוי גם לחלקו היחסי בביצוע המעשים ולסיבה לביצועם במטרה להסתיר את מחדליו. הנאשמים הורשעו בביצוע בצוותא של עבירת ההתעללות, מתחמי הענישה ייקבעו בהלימה לחלקם, לפיכך אני קובעת בענייניו מתחם שנע בין 28-60 חודשי מאסר. המתחמים שאליהם עתרה ההגנה קלים ואינם נותן ביטוי לנסיבות המעשים והאינטרסים הציבוריים.

קביעת עונשיהם של הנאשמים בתוך המתחם

24. הנאשם יליד 1953, ללא עבר פלילי. לנאשמים שני ילדים משותפים, בנם שהיה חולה במחלת סכיזופרניה מת בגיל צעיר. הנאשם נשוי בשנית ותפעל ביחד עם אשתו את גן הילדים במשך 16 שנים. מנע/1, מכתב מאת 20 הורים של ילדי גן, עולה הערכה ושביעות רצון מתפקודו. הנאשם הודה במיוחס לו והביע צער על מעשיו. התסקיר שהתקבל בעניינו אינו חיובי, תחילה התקשה הנאשם להעמיק בבחינת התנהלותו ולהכיר בתוצאות מעשיו, התייחס לעצמו כקורבן והתמקד במחירים שמשלם, ללא שגילה אמפתיה לא' והוריו. בהמשך, חלה התקדמות בתובנה שגילה ובאחריות שנטל. שירות המבחן התרשם שמאופיין בדפוסי מניפולציה והסתרה, וסבור שיש לגזור עליו ענישה מוחשית. מעשיו של הנאשם מטילים צל כבד על דפוסי אישיותו ומטען ערכיו, התנהלותו מלמדת על כשל מוסרי וערכי עמוק, הנאשם לא פעל לצמצם את נזקיו ומתסקירו, כמו ממעשיו, ניכר שממוקד במחירים שמשלם ופחות בצרכי סביבתו. הנאשם עשה מאמץ, חרף מצבו הכלכלי הקשה, להפקיד חלק מהפיצוי לטובת א' ומשפחתו.

25. הנאשמת, אף היא ילידת 1953, אזרחית רוסיה, עלתה לארץ עם בנם החולה וסעדה אותו עד יום מותו. הנאשמת לא הצליחה להסדיר את מעמדה בארץ ועבדה והתגוררה ביחידת דיור בחצר ביתו של הנאשם, ללא שקיבלה זכויות סוציאליות. אין מדובר באשה המאופיינת בדפוסים אלימים או מניפולטיביים וניתן להאמין כי לפחות בחלק ממעשיה סברה שתוכל לסייע לא'. הנאשמת נטלה אחריות מלאה על מעשיה והייתה עצורה

כחודשיים במסגרת התיק. אף היא הפקידה את סכום הפיצוי המוסכם.

26. לאחר שבחנתי את כלל השיקולים, מצאתי למקם את עונשו של הנאשם בחלק התחתון של המתחם אך לא בתחתיתו. לא ניתן להתעלם מהאמור בתסקירו שנערך לבקשת ההגנה, גם אם הסדר הטיעון לא היה תלוי בהמלצותיו. את הנאשמת אמקם ברף התחתון של המתחם.

פיצוי

27. דומה שאין סכום כספי שיוכל להלום את מידת הנזק שנגרם לא' והמעילה הקשה באמון הוריו. א' סובל מפגיעות קוגניטיביות ופיזיות נרחבות, שוהה בגן שיקומי והוריו מקדישים את כל עיתותיהם לטיפול בו. מדברי ההורים עולה קושי אמיתי לשלב בין פרנסת המשפחה לטיפול בא', הסיוע שהם מקבלים מגורמי רווחה אינו רב. כידוע, גובה פיצוי נקבע במנותק ממצבו הכלכלי של נאשם אלא שבענייננו, שני הנאשמים, בדגש על הנאשמת מצויים במצב כלכלי קשה. לפיכך, אשית עליהם פיצוי מידתי שיהיה בו כדי לסייע ולו במעט למשפחתו של א'. זהו המקום להעיר, כי לא הובהר מדוע א' ומשפחתו אינם זוכים לסיוע כספי גדול יותר מרשויות הרווחה ומדוע מימון הגן השיקומי שבו שולב א' מוטל על כתפי הוריו. חזקה על רשויות הרווחה המטפלות בא' ומשפחתו שידאגו לספק להם חבילת תמיכה וסיוע, לרבות עזרה בטיפול בא', כדי להקל עליהם.

28. לפיכך, אני גוזרת על הנאשמים את העונשים הבאים:

נאשם 1:

- א. מאסר בן 32 חודשים בניכוי ימי מעצרו 25.11.20-9.2.21.
- ב. מאסר על תנאי בן 8 חודשים שלא יעבור את אחת העבירות בהן הורשע או כל עבירת אלימות אחרת כלפי קטינים במשך 3 שנים מיום שחרורו.
- ג. פיצוי להורי הפעוט א' בסך 75,000 ₪ בקיזוז סך 5,000 ₪ שהופקדו בהליך מ"ת 19929-12-20. הפיצוי ב-20 תשלומים שווים ורצופים החל מיום 1.5.23.
- ד. הנאשם יתייצב לתחילת ריצוי מאסרו ביום 16.4.23 עד השעה 10:00 בבימ"ר "ניצן". להבטחת התייצבותו תעמודנה הערבויות בתיק המ"ת. ההפקדה בהליך זה תועבר לטובת הפיצוי.

נאשמת 2:

- א. מאסר בן 16 חודשים בניכוי ימי מעצרה 25.11.20-2.2.21.
- ב. מאסר על תנאי בן 8 חודשים שלא תעבור את אחת העבירות בהן הורשעה או כל עבירה אלימות אחרת כלפי קטינים במשך 3 שנים מיום שחרורה.
- ג. פיצוי בסך 25,000 ₪. בקיזוז הפיצוי ששולם וב-20 תשלומים שווים ורצופים החל מיום 1.5.23.

עמוד 11

ד. הנאשמת תתייצב לריצוי מאסר ביום 16.4.23 עד השעה 10:00 בבית הסוהר נווה תרצה. להבטחת התייצבותה תעמודנה הערבויות בהליך המ"ת.

עותק מהחלטתי יועבר לשירות המבחן

זכות ערעור כדין

ניתן היום, ו' אדר תשפ"ג, 27 פברואר 2023, במעמד הצדדים.